

Vlammende verten

Margot Vos

bron

Margot Vos, *Vlammende verten*. Em. Querido, Amsterdam 1926

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/vos_019vlam01_01/colofon.php

© 2017 dbnl / erven Margot Vos

Wij groeten u

Aan het Socialisme

Het scheurt en scheurt aan alle hemelboorden,
Er zwelt een roode ader aan de lucht.
De duisternissen die den dag versmoorden
Zijn aan den rand der kimmén uitgevlucht.
Wij groeten u, grootmeester van den morgen!
Sla de ivoren wolkentoetsen aan!
Laat door de groote, blinde wereld org'len
Het voorspel van uw koninklijk bestaan!

Wij groeten u! Wij zijn als donk're zeeën,
Beslagen van de blauwe schemering.
Laat al uw licht aan onze diepte treëen,
Opdat wij opstaan in goudschittering!
Wij hingen lang als zwart-geregend koren,
Loodzwaar en zwijgend, aan den killen grond;
Doch d' oude krachten zijn in ons herboren;
Wij groeten u, doorvlamde horizont!

De doffe misten die de borst besloten
Hebt gij tot regenbogen uitgespreid,
En grauwe tranen, in den nacht vergoten,
Tot parelmoeren meren schoon verwijld.

Het waren d' eigen pijn- en angstgedachten
Waarin het leven zich te pletter joeg;
Het was uw groote stem die onze klachten
Boven ons uit tot strijdgezangen droeg.

Wij groeten u, grootmeester van den morgen!
Gij hebt voor ons de wapens wèl gewet.
Al zijn de blijde verten nog verborgen,
Al legert rondom nog het sterk verzet,
Het scheurt en scheurt aan alle levensboorden,
Een struische wind vaart ruischend uit den damp
En veegt voor ons een helle blanke voorde:
Den breeden opmarsch naar uw blinkend kamp.

September 1922

De wereld

Al mint ge den wind en het licht
En het ritme der golven
En den ontroerenden zang
Van een fluit in den avond,
Vergeet niet het hart, broeder, dat u voorbijgaat;
Want dat is het schoonste!

Zit ge terneder in 't veld,
In zijn schoonheid verloren
Gelijk een vrome in den glans
Van zijn heiligen tempel,
Acht het niet klein, broeder, 't hart dat voorbijgaat;
Want dat is het grootste.

't Bloeiende kervelblad
Is niet voor u verborgen;
Het droomende avondrood
Legt zijn ziel voor u open;
Maar hij is 't geheim, broeder, de mensch aller tijden;
Want hij is het hoogste.

Kwistig zijn sterren gestrooid
Door de wand'lende wolken,

En elke ster is een haard,
Een tehuis in 't heelal;
Doch meer is het hart, broeder, dat u voorbijgaat;
Want dat is de wereld.

Zang des levens

Ik kom als een voog'l uit de vochtige diepten der wouden
En zing mijn lied met de vlerken nog dauwbelaân;
De wind loopt zacht langs de zilv'ren vloeren der varens
En luistert en fluistert: waar haalt ge dat lied vandaan?

Ik zing mijn lied; de morgen heeft alle beloften
Mij tot een geluk in levenden toon gezet;
Een wijze wandelt de wegen der witte gepeinzen
En luistert en fluistert: een jubelend levensgebed?

Ik zing mijn lied; het tintelend water der wereld
Ontwaakt in mijn zangen en stroomt door den golvenden grond;
Een stormige knaap komt zich over zijn oevers buigen
En luistert en fluistert: een dronk voor mijn dorstigen mond?

Ik zing mijn lied; de bergen ontwaken en dreunen
En werpen de vreugde met vlammeende vleugels uit;
Een wolk verduistert den hemel: haar volgelingen
Die luist'ren en fluist'ren: waar sprong deze lichtklank uit?

Ik zing mijn lied; daar schuimt het van bloesem en honing,
Daar duikt de duif aan den droomenden lorketak;
In 't woud der menschheid rijzen zoo machtig de boomen;
Het ruischt er en fluistert: o, ziel, dat gij eindelijk sprak!

Ik ben haar ziel, ik kom uit haar hart gevlogen,
Ik wieg in den top van den boom der opstandigheid;
Naar alle de verten houd ik de koorden gespannen,
Opdat mijn gezang als de wind door de wereld glijdt.

Ik vloog uit het woud, ik weet de verborgen schatten,
Die liggen in ruischende kruinen duister bewaard,
Die liggen in ranke stammen teeder gedoken.
Die liggen in loovers en knoppen oneindig gegaard.

Elk mensch is een boom met den wortel in 't eeuwige leven,
De kroon in de onstuimige winden der tijdelijkheid;
In 't nest aan den top beidt de jonge onvolgroeide vogel
Der ziel met verlangende oogen zijn vleugeltijd.

Ik kom als een bode uit de borrhende diepten des levens
En zing het lied waar de vlerken van groeien gaan.
Zwel aan dan, zang, dat het klapwiekt door al de gewelven
En oov'ral de vleugels goudblank in den dag opslaan!

Ommewende

Den ganschen nacht zong stormenbariton
Lied van belofte door de bosschen buiten;
De regenbarden kwamen beurt bij beurt
Een rondo tokk'len aan mijn luisterruiten.

Hoe zal ik slapen op dit groot geruisch
Of zware paarden door de dalen stampen!
Zoo jong-onstuimig deze duisternis:
De boomen dansen in verborgen kampen.

De boomen dansen op het zwarte lied
Met zwarte vleugels die de wolken scheeren.
Ik hoor de zangen aan mijn venster slaan,
Ik hoor het kleppen van hun raveveeren.

Vanwaar dit breed gezwollen levenslied
Als blies oceaanwind door de orgelpijpen?
Het is de ommewende immer weer
Die komt stoutmoedig in de wereld grijpen.

O walsende ommewende eeuwiglijk
Uit leed en neerslag aan den dag gevlogen,

Hoe danst gij zingend uit mijn eigen hart
Op al de snaren van mijn zangvermogen!

Door al de landen gaat dit groot geruisch,
En heel de wereld is in ommewende,
En duizenden zijn waak als ik vannacht
En hooren stormwind zijn belofte zenden!

Wie de pijnen mijdt...

Wie de pijnen mijdt zal niet de liefde kennen;
Waak op, blinde vrind, en verman uw vrees!
Als een reiger zet uit met gestrekte pennen;
Aan de levenswaat'ren uw ziel genees!

Hadt ge licht noch leider? Zijn de wilde vogels
Van het groot verlangen langs u heen gegaan?
Hebt ge neergezeten in het zinsbegoochel
Van uw eenzaamheden als verdoolde zwaan?

Het is tijd te wenden en den wind te proeven
Die de lichte vleugen van een bloeisel draagt;
Het is tijd de sloten van uw hart te schroeven
En den droom te bannen voor den dag die daagt...

Ach, het klein gerimpel in uw ronden vijver
Heeft nog nooit den zuiverenden storm gevoeld!
Wat is al uw tellen en uw blind gecijfer
Als de eindsom niet des menschen heil bedoelt?

Wie de winst niet werpt in het gewijde bekken
Waar de springfontein der blijde liefde zingt,
Wie niet and'rer harten tot haar schoon wil trekken,
Wie niet and'rer zielen tot haar laaf'nis dringt,

Hij zal niet de wonden en de witheid weten
Van het eeuw aan eeuw geschonden volksgelaat;
Hij zal niet de bitterheid met tanden eten,
Als zijn beste broeder naast hem nederslaat.

Hij zal niet zijn hartsbloed uit de lippen bijten,
Als een rauwe dag zijn droomen openscheurt;
Hij zal niet zijn vuisten op de steenen splijten,
Als zijn beste wapen wordt met bloed besmeurd.

Doch hij zal ook nimmer den kristalklank hooren
Van de beek die weet zich aan de zee verwant,
En des makkers liefde zet hem niet in gloren
Als een sterrehemel een wijd waterland.

En zijn oog zal nooit het stille lichten vangen
Van de diepste zielen die hem openstaan;
Want hij zit begraven in zijn eigen gangen
Met het zwartste donker tot zijn onderdaan.

Wie de pijnen mijdt, zal niet de liefde dragen
Als een vlammend teeken op zijn breede borst;
Want de helden zijn het die de wereld schragen,
Maar een slaaf is hij die slechts zichzelf torst.

De nachtstorm

De nachtstorm rukt en ramt
Aan deur en vensterhaken
En rent in woesten draf
Over de donk're daken.
Ik hoor hem in het hout
Zijn tanden slaan te kraken
En 'k weet de boomen zwaar
Van angst en wanhoop waken.

Wat heeft hem zoo ontzind,
Dien stoergebouwden rakker,
Dat hij de stroomen keert
En uitstort op den akker,
Dat hij met roeden slaat
De wit-geweende wegen
En al de wolken op
De bosschen neer doet vegen?

Ik weet wel wat hem schort:
Ik moet te hemwaart komen,
Met vlindervluggen voet,
Het haar in losse stroomen,
Gelijk ik kwam als kind

Wanneer hij liep te bruisen
Over het vlakke land
En stroom op stroom deed ruischen.

Hij riep mij uit het huis
Met zijn geweldig wiegen,
Waar hij de sterren als
Goud-vogelen deed vliegen,
Waar hij de wolken als
Een vlucht van lammergieren
Achter den wilden gang
Der jonge maan liet zwieren.

Ik kom, mijn dolle maat!
Ik kom, mijn sterke makker!
Wij samen zingen heel
Die slaperswereld wakker,
Klaroenen door den nacht,
Totdat de zwarte hemel
Vaneenberst in een pracht
Van morgenroodgewemel.

Voor allen

De linde ruischt van hoogen stam
En offert blij haar bloeiend deel;
Lichtstralend schiet aan kleinen steel
De volle roode rozevlam;
En zoemend walst van vloer tot vloer
De wakk're bloementroubadour.

Is 't niet, of ieder rijk wil zijn
Door 't schenken van zijn eigen schoon?
Er gaat een gulle diepe toon
Van liefde door den zonneshijn.
In zoete vlagen brengt de wind
Aan ieder wat hijzelve vindt.

Is dit geen groote, zuiv're staat:
Zich uit te bloeien warm en broos
In licht en kleuren, eindeloos
Tot ieders vreugd, tot ieders baat,
Gul en vrijgevig als de wind
Voor allen wat men zelve vindt?

Klopt!

Klopt aan de levens die vergaan
In grauwe tonen,
Die eenzaam in zich zelve aan
De smartzij wonen.

Zij liggen overal verspreid
Die 't licht niet weten
En die om eigen bitterheid
Den vrind vergeten.

Hun hand is koud, hun oogen zijn
Steeds naar beneden,
En in hun lachen schrijnt de pijn
Om wat zij leden.

Zij sluiten zich zoo donker toe
Als avondkelken
En voelen zelf niet eenmaal hoe
Z' in zich verwelken.

O gij die al de teerheid kent
Der makkerliefde,
Die met haar bloesem zonder end
Uw jeugd geriefde,

Klopt, klopt aan zoo'n versloten gast
Zonder vermoeien
En houdt zijn kille ving'ren vast
Totdat zij gloeien,

Totdat hij neemt zijn stugge hart
In bei zijn handen
En het u toesteekt, vreugdverward
Als offerande.

Het lied van den werklooze

Dit lied is het lied van de wanhoop;
Dit lied is het lied van den honger,
Den wilden, alverwoestenden honger,
Die rolt als gevaarvolle bergstroom
Zwaarruischende over mijn bloed!
Hooft, hooft, hoe het gilt in de winden!
Hooft, hooft, hoe het schreeuwt in de ruimte!
Hooft, hooft, hoe het slaat aan den hemel
Met schelle, onmenschlijke sterkte!
Hoe heb ik mijn dagen verdronken
In duisteren roes van den arbeid!
Hoe zijn al mijn wenschen en droomen
Als bloedlooze vogels vermorzeld
In 't kolkende, roetzwarte bekken!
Hoe ben ik gegaan door de nachten,
De booze, wraakzuchtige nachten
Van pijn en ontbering en lijden,
Verkommerd naar lichaam en geest,
En immer gebeten van angsten,
En immer omzwermd van der zorgen
Luidruchtige vlerken en stemmen!
Kent gij de verwilderde wijze,
Het schrikk'lijk hooglied des armen,
Den heksendans van zijn hart?

Nu is ze gekomen, de wreede,
De stomme, de meedoogenlooze,
De onheilsbode aan de poort van
Mijn al zoo verpooverde rijk.
Ik wist haar in wolken en winden,
Ik wist haar in nevel en stormen,
Ik wist haar in 't haveloos woud:
Een havik gedoke' op een tak...
Ik vreesde den slag van de vleugels,
Ik vreesde de vaalzwarte veeren,
Ik vreesde de vloekzwarte oogen,
Ik vreesde de woordlooze taal van
Den doodskleedkleurigen snavel...
Daar is ze gekomen, de stille,
De wreede, de meedoogenlooze...

O ziet, hoe de vrouw aan mijn haard ligt
Verkleumd voor zijn vlamlooze holte!
O ziet, hoe het kind van heur hart hangt
Als stervende bloem aan heur hals!
Wat nut mij de kracht van mijn pezen?
Wat nut mij de slag van mijn slapen?
Zoo bleek en beroofd als het najaar
Sta ik onder gierende luchten.
Zij hebben mij alles ontnomen,
De sterken, de grooten, de meesters!

Zij eischten den hamer, den beitel,
Het zware houweel en den troffel,
De spade en de ploeg: al 't gereede
Gerei van de rustlooze hersens.
Niets, niets bleef mij over dan 't lichaam,
Mijn naakte, werkwillige lichaam...

Hoe zijn van kloek maaxsel mijn handen:
Forsch, breed en gesmeed in de weders
Van zomers en herfst en winters,
Volvaardig tot bouwen en breken
En graven en splijten en kloven,
Volvaardig tot daav'renden arbeid
Aan stugge, weerbarstige aarde!

Kent ge de kunst van mijn handen,
Mijn grove, godsheilige handen?
Zij stellen de torens ten hemel
En breken het vuur uit de rotsen
En scheppen blank-levende waters
In hooge bloem-bloeiende wallen.
Kent ge de kunst van mijn handen,
Mijn stille, slapvallende handen?
Zij zaaien de Lente aan de aarde
En 't ster-witte licht in den nacht!
Nu hangen ze doelloos terneder

Als roestige slingers aan 't uurwerk,
En allengs verstilt in mijn wezen
De levende tik van den tijd...

Kan ik ingaan 't oneindige duister
Met zachte, geduldige oogen
Als offerlam stom en gedwee tot
Het bloedige altaar des Heeren?
Mijn borst is begeerig naar leven;
Doch honger staat recht op mijn hals.
Wie joeg dezen wolfstijger ôp uit
De diepste gewelven der bosschen
En liet hem vrij baan naar mijn hut,
Naar mijn vrouw en mijn weerlooze kind?
Het hamert en kookt in mijn polsen,
Het weerlicht en vlamt voor mijn oogen:
De grooten, de sterken, de heerschers,
Zij dreven den dood op mijn erf!

Zij zagen de fonk'lende rijken
In klare koelzinnige zeeën;
Zij zagen begeerlijke bergen
Met gulden-dooraderde flanken;
De goudklank der verre gewesten
Bracht dronkenschap over hun zinnen
En joeg hun vraatzuchtigheid wakker

Als benden zwartglinst'rende ratten
Die rennen door wintersche nachten
Op lauwe wildreuken van bloed!
En bloed heeft gestroomd in de velden
En bloed heeft gestroomd in de zeeën
En bloed heeft gestroomd van de bergen
In wilde waanzinn'ge rivieren:
Het warm-gouden bloed van de kleinsten,
Het warm-gouden bloed van de besten!
Hing ooit in het sterven der dagen
Zoo'n purperen nevel op aarde?
Hing ooit in 't vergaan van den zomer
Zoo'n zwoelte van dood in de lucht?

Mijn makkers, in wouden en wegen
Weet ik ze vergraven, vergeten!
Mijn makkers, in kuilen en gaten
Weet ik ze versplinterd, vergaan!
Maar zege is hun duister verscheiden
En heil hun verminkte gebeente:
De dood was goedgunstig en sloeg ze
In éenen geweldigen knauw.
Doch mij komt hij t' avond en morgen
En breekt mij het brood uit mijn droomen
En steelt mij het brood bij de wake
En tapt zoo voorzichtiglijk zeker

Mij droppel na drop uit de aders
En drinkt mij al leeger en leeger,
Tot flauw wordt mijn hart van de ruimte
In 't duizelhol huis van mijn lichaam...

En flauw als mijn hart klopt de Arbeid
In 't bleeke bloedweefsel der wereld,
Der wereld, verscheurd en verreten
Door god'loozen wellust der wilden,
Der blankgepolijste oerwilden
Die wetten de zwaarden aan 't volk
En stooten de aarde aan den afgrond.
De helft van hun knechten vertreden
En d' andere barvoets in de buien
Van grauwe ellende gestooten,
Zoo luiden zij d' uren en lachen
En zingen en vieren hun feestmaal...

En zal ik vergaan op hun zangen
Als donkerend wrak in het water
Met wassende maan en den vloed?
Mijn adem wil hars van de dennen,
Mijn ziel wil de reuk van de wouden,
Mijn borst is begeerig naar leven!
O God, mijn rampzalige armen,
Die zinneloos zwaaiet in de luchten!

O God, mijn wanhopige handen,
Waar schem'ring en dagschijn door vloten
Als troebel en voedselloos vocht!...
Ik staar als een blinde in den dag
En ween al mijn angst op de winden,
Die schuimbekkend beuke' aan den hemel
En schuimbekkend beuke' aan mijn lijf!
En 't is mij alsof heel de wereld
Zich wegwentelt onder mijn voeten,
En 'k grijp in het steunloos Heelal
Met starren, verdwazenden blik...

De Meiroep

Op jonge werkers, onbedorven
Van hart en zin,
Als bijen uit de winterkorven
De velden in!

De Mei, de Mei roept tot verzamelen
In één schoon feest;
Haar daagraad roept naar uwe namen,
Naar uwen geest.

Gij die de toekomst houdt gevangen
In uw blij bloed,
Brengt met den lach van mond en wangen
Den Meiegroet!

Ontstormt de zware arbeidspoorten
In jubeling!
Daar ligt het land in duizend soorten
Van bloeseming.

Daar ligt de groote tuin der aarde
In glans gestrekt;
Neemt, neemt van de geluksbezwaarde
't Goud dat haar dekt!

Neemt, neemt haar bloemen en haar zangen
In eigendom!
Zij beidt in mateloos verlangen
Uw blonden drom.

Zij heeft haar schatten opgeworpen
Aan bocht en berm;
Ruischt, ruischt uit steden en uit dorpen:
Eén bonte zwerm!

Met fladderende voorjaarskielen,
Met dansend haar,
Met oogen die den dag bezielen
Verwelkomt haar!

Al wat uw leven heeft ontbroken,
Gij vindt het weer
In d' ongerepte lentesproken
Van bosch en meer.

Al wat u is aan vreugd onthouden
Bij 't grauwe werk,
Gij vindt het weer in 't meiegouden
Van els en berk.

En wat zoo zwaar was om te dragen
Als enkeling,
Komt warm en vol u opwaarts jagen
In makkers kring.

O kind'ren van de lang geknechten,
Die sterk en frank
De vingers in elkander vlechten
Bij kleur en klank,

Gij draagt den glans in uw gebaren
Van 't nieuw getij;
Gij zijt de jonge rozelaren,
Der menschheid Mei!

De eerste Mei

Toen kraaide de haan, de hemel scheurde
In roode helften, een merelrij
Stoof op uit de slaapdrongen bosschen
Den morgen in: 't was d'eerste Mei.

Een poort vloog open; knaap en meiske
Sprongen het licht in, rood-betresd,
Als twee feest'lijke voorjaarsvogels,
Frisch van toon, uit een donker nest.

Heel in de verte blonken de vanen
En zwaaiden heur kameradengroet;
Hand in hand hebben ze stormgelopen,
De roode benden tegemoet.

Hoor je ze komen, man van den akker,
Die over de taaie klonten bukt?
Laat dan de lach in je oogen varen:
Je eigen jongen is uitgerukt!

Hoor je ze komen, man van gepeinzen?
Schuif dan je duffe boek opzij;
Leer dan de wetenschap van de wegen:
Je eigen meiske loopt in de rij!

Hoor je ze komen, man van fabrieken,
Met al de zorg aan je harden kop?
Werp een groet door de grauwe ruiten:
Je eigen kind steekt het vaandel op!

Hoor je die jonge, sterke voeten?
Die zullen verder dan d'onze gaan...
Daarom scheurde de hemel open
In roode helften en riep de haan!

De Paaschheuvel

Bij de inwijding van het kampgebouw der Arbeiders-Jeugdcentrale

Voor 't donker bosch, aan de wijde hei,
Mchtig beschermd en toch eindloos vrij,
Tusschen de rust en het naaldgeruisch
Rijst onze woning, ons makkerhuis.

Vlak voor de vensteren ligt gespreid
Heuvel aan heuvel: één golvend krijt,
Dat onzen blik aan de wijdheid went
Waarnaar het leven ons henenzendt.

Achter den gevel in breede wolk
't Sterke geweldige boomevolk,
Dat in zijn opwaartsche bogen wijst
Hoe 't blijde hart tot zijn toppen rijst.

Makkers in liefde, in lach en lied,
Bouwden wij zelf dezen tempel niet?
Rijker aan schatten dan goud en brons;
Iedere steen is een droom van ons.

Uit ons geboren, van ons geschoord,
Is het òns vuur dat dit huis doorgloort.

't Hart der gemeenschap hoog tegenslaat
Ieder die over den drempel gaat.

Al wie den weg tot deez' woning vindt,
Wordt als het licht, als de lentewind:
Warm en blijmoedig; een gouden dracht
Wordt hem zijn knoppende levenskracht.

Al wie hier 't brood der gemeenschap eet,
Sterkt zich en maakt zich ten kamp gereed.
Golvende hei zal zijn gang doorgaan,
Bosch van belofte zal naast hem staan.

Heuvels en dalen staan in zijn strijd,
Lents nachtegaal voor hem lacht en schreit;
Doch nimmer doolt hij alleen door 't woud,
Naast hem de makkers, verhonderdvoud.

Eens zal hij keeren met wat hij won:
Glanzende bij in de avondzon.
Moede van vleugels, doch vol en zwaar,
Wendt hij zijn blinkende oogen naar

't Donkere bosch, naar de wijde hei:
Mchtig beschermd en toch eindloos vrij,
Tusschen de rust en het naaldgeruisch,
Vindt hij zijn woning, het makkerhuis.

December 1923

Het lentefeest op den Paaschheuvel

I

Heerlijke golven van stralende jeugd,
Tint'lend en frisch als een meer in de heide,
Was er wel ooit zoo'n voldragene vreugd
Als toen uw stroom door de heuvels zich breidde?

Feest'lijke wolken verwachtten uw vloed,
Feest'lijke winden omwoeien uw wangen,
Gouden zond zon u haar vorst'lijken groet,
Die als een glans om uw haren bleef hangen.

Zangen aan zangen doorzongen den dag,
Sprank'lend en helder als bergenfontein;
Bosschen en dellingen deelde' in uw lach,
Vinge' en weerkaatsten uw kleurige seinen.

Trillende ontroering waast nog in het woud,
Waardoor uw lichtende stoet is geschreden;
Over de heuv'len is heimwee, gij zoudt
Al te snel zijn aan hun toppen ontgleden.

Hebt gij hun hoofd niet met Lente gekroond,
Is niet hun hart van uw droomen doortrokken?

Heeft niet uw ziel in hun diepten gewoond,
Open en blank als de haagwinde-klokken?

Vliegt daar een vlinder door 't sparrewouddal?
Is het, alsof nog verlangst was gebleven
Of nog een bloesem terugwoei van al
't Wijd en blankbloeiende makkerschapleven?

Zacht en vol vaart een geruisch door het land...
Makkers, daar ver in de vreemde landouwen
Zie ik uw sterke zonkrachtige hand
Hoog er en hooger den lichttempel bouwen.

II

Het waren niet de windbewogen vlaggen,
Die bloeiden langs de lucht als daag'raadsranken;
Het waren niet de klare hoge stemmen
Die vlogen door de heuvelen als blanke
Lichtvogels die den morgen konden gaan;
Niet deze weelde deed het hart stilstaan.

Het was die eindloos-blijë overgave
Waarmee de jonge ziele' elkander zochten,
Zichzelf verloren en verrijkt hervonden,
In 't groote hart der vreugde saamgevlochten;

Eén zonstraal trok hen op: ze wisten zelve niet
Waar z' overgingen in zijn lichtgebied.

Doch in hun oog en blonken d'ijle glanzen
Van wie door wijde poorten zijn getreden
En opwaarts blikke' op bloesemwitte bergen;
Zij loopen lichter door de donkre steden,
Is eens hun blik zóó ver omhoog gegaan.
En dit aanschouwen deed het hart stilstaan.

III

De heuvels stonden als een hooge zee
Van donkre golven roerloos opgerezen.
Was er een doodstil wachten in hun wezen
Of deelde d'avondwind een wonder mee?

Daar schoot een vuurpijl uit hun kammen op;
Zegenend lichtte bove' onzichtbre hoofden
Een stralenhands en eer haar glans verdoofde
Vlamden de teekenen van top tot top.

Toen groeide een gouden branding in den nacht
Over de ademlooze heuvelkringen.
De wind, de wind vergat een wijl te zingen,
Vouwend de vleugelen voor deze pracht.

Dat was geen feest van lichte fakkels meer;
Dat was het feest der harten die goudgloeiend
Versmolten in elkanders vlammen, vloeiend
Tezamen tot één brandend liefdemeer.

O heuvel, die die kroon van schoonheid droeg!
Eén wijle van een wolk van glans omgeven,
Zijt ge in d'oneindigheid omhooggeheven,
Wit van bewogenheid die door u sloeg.

Wanneer gij weer terugtreedt in de wacht
Der duisternis met àl-verstilde toppen,
Zullen uw droomen aan de sterren kloppen
En zingen van den jongsten Pinksternacht.

Op, volk!

Ziet, zij weefden de kostbare kleeden
In de donkre fabriek van den baas;
Heel hun leve' is in weven vergleden
Als een waas.

Zij zijn kleiner dan 't volk van den akker
Dat in zon en in wind is gebouwd,
En de klopp van hun polsen is zwakker,
Als verflauwd.

In hun ziel zijn de sproken niet levend
Van een dapper en stoer voorgeslacht.
Want hun vaadren vergingen, verwevend
Al hun kracht.

Daar werd in hen geen druisching geboren
Naar de vrijheid, die zingt elke stroom.
Steeds versloten in muren, verloren
Z' allen droom.

Hoe zij hingen als weerlooze honden
Aan den blik van den meester, die bood
Op al hun zwaar-zwoegende stonden
Nog geen brood!

En zij kropen in vreugdlooze wanden
Als geslagene beesten bijeen,
En verborgen in krachtlooze handen
Hun geweent.

Slechts één enk'le maal sprongen zij dreigend,
Als getreiterde tijgers in 't bosch,
Naar de kelen der beuls, beukten hijgend
Op hen los,

Brandden neder de vorst'lijke schouwen,
Stormden neder die burchten van bloed;
En zij grepen met roofdierenklauwen
Naar hun broed.

Doch een naamlooze angst brak hun woeden
Als de slagregen bold'rende orkaan,
En terug dreef men hen met roeden
Onderaan.

En zij vielen in vreugdlooze wanden
Als gegeeselde beesten bijeen,
En vervloekten hun krachtlooze handen
Eén voor één.

Hoelang zijn zij nedergebleven,
Hoeveel lentes zijn langs hen gegaan?
Zij hebben geweven, geweven
Voor een waan!

Een waan; want beter waar' sterven
En sluim'ren in sterloozen nacht,
Dan door 't eeuwige, eeuwige derven
Omgebracht!

Doch lijk in moerassen de lagen
Afsterven en dekken elkaar,
Doch éénmaal den vuurgloed aandragen
Na veel jaar,

Zoo is uit die levens van lijden,
Versteend in onmenschlijken druk,
De brandsteen geboren van 't strijden
Naar geluk!

Hoe sprong d' eerste vonk in die harten
En joeg ze in vuren omhoog?
Door jaren en jaren van smarten
Blonk het oog.

Daar waren veel tranen verijsd voor
Deez' wondre veelkleurige vlam,
Daar waren veel haren vergrijsd voor
Dit bloeien kwam.

Doch nu heeft een bloedwarm verlangen
Hun zielen tot leven gewekt:
Zij hooren nieuw-ruischende zangen
Onbevlekt.

Een sneeuwval streek wit op hun daken,
De rotganzen schreeuwe' in den nacht;
Zoo menige winter deed kraken
Hun laatste kracht...

Doch nu zijn de geesten aan 't winnen
En werken de vlerken naar 't licht!
Nu roept men de rijken zelf binnen
Het gericht.

Stelt den blozenden knaap uit hùn oorden
Tegen 't bloedlooze kind van den knecht,
En laat dan de wereld antwoorden:
Is dàt recht?

Stelt de glanzende vrouwegezichten
Tegen zorgenverbetene koon
Der weefsters, de wereld zal richten:
Is d'at schoon?

Stelt de tuinenombloeide paleizen
Tegen nachtgrauwe armoedewijk!
Wie wonnen de heerlijkste prijzen
Uit het slijk?

Hiër heeft men niet meer dan zijn handen,
Hiër heeft men niet meer dan zijn bloed!
Doch d'ar de fabrieken, waranden
Vol overvloed!

En n'og wendt de machtige d'oogen:
N'og wil hij een stroo uit het nest
Van den moedernakenden vogel
Voor zijn best!

Het is of de steenen het schreeuwen,
Het is of de sterren het slaan:
Laat af, roover, eer u de eeuwen
Haar brandmerk slaan!

Op volk, trekt de krachten tezamen
Tot rots van graniet, waarop splijt
Het zwaard en de bijl en de hamer
Van heerscherstijd!

Op volk, trekt de krachten tezamen
Tot een berg van blauwglinstrend metaal,
Dat vlamt als een zon door uw ramen
De zegepraal!

Januari 1924

Macht tegen macht

Wij komen niet meer als kind'ren bang
Tot u, o Vrede, in machteloos smeeken;
Wij traden in sterker gezonder streken,
Bewegen naar u in nieuwen gang.

De tijden dringe' op in donk'ren stoet
En willen ons andermaal ontzetten;
Wij hooren alweder de wapens wetten
En ruiken de nevels van het bloed.

De tijden dringe' op, wij staan gereed;
Wij hebben de borst vol moed gezogen;
Wij dragen de vaste ster in de oogen
Van wie van weif'len noch wijken weet.

Ons heimwee jaagt zwaar naar 't eindlijk licht,
Waarin ons geslacht zich kan ontvouwen
In eed'le pracht, als in Meilandouwen
De bloeme' opranken, hoog en dicht.

Ons hart is ten boorde toe gevuld
Met fel verlangen en hevig willen;
Wij kunnen 't niet meer met droomen stillen
En eindloos beiden in geduld.

Wij stroomen tezaâm in bronzen vloed
En zwaaien uw kleuren, blanke Vrede;
Wij dekken uw hart met onze leden,
Wij dienen uw leven met ons bloed.

De tijden dringe' op! Mijn maat, mijn maat,
Hoe vonkelt ons lied in de voorste rijen!
Hoe siddert in nameloos verblijên
De lucht waardoor onze adem gaat!

De tijden dringe' op! Welaan, wij staan
De nimmer verzade oorlogsmachten.
Forsch dondert de branding onzer krachten
Op hunne metalen rusting aan.

Terneder, terneêr het vloekb're tuig,
Waarin heel de smart der wereld siddert!
Terneêr en den mensch tot mensch geridderd,
Dat in hem het licht weer opwaarts juich'!

Geloofd zij de dag die sterk en klaar
De volk'ren opstuwt in eender streven!
Geloofd zij de kracht die 't zwellend leven
Tezaâm dringt tegen het doodsgevaar!

September 1924

Aan onzen gestorven zanger C.S. Adama van Scheltema

O makker, wat zangen wonken
U naar het onzichtbaar gebied!
Gij zijt als een zwaan gezonken
Zacht onder een laatste lied.

Ons hart is zoo zwaar genegen
Van droefheid naar uw stil hoofd,
Met zooveel paarden omregen...
Wat hebt gij in ons geloofd!

Als voorjaarswind die breedlevend
Zich stort in het jonge graan,
Zoo zijn uw zangen warmbevend
Door onze zielen gegaan.

Van zoete sidd'ring bevangen,
Heeft menig arm menschenkind
Zijn eigen strijd en verlangen
In uwe lied'ren bemind.

Groot hart dat de eigen pijnen
Verwon voor den bleeken maat,

Hoe stroomen uw gouden schijnen
Nog uit waar gij nedergaat!

Wij brengen in diepe liefde,
Wij brengen in diepe smart
De bloem die ge 't meeste liefde:
De wilde bloem van ons hart.

Wij komen nog uit de diepte,
Wij wennen zoo schaarsch aan 't licht
En aan de stem die ons riep te
Verrijzen naar 't vergezicht

Der trillende horizonten...
Nu luist'ren we o zoo stil,
Of uit het bloeiende, bonte
Veld zij niet meer meer'len wil.

O makker, niet meer te wekken,
Dank... dank... weeg de woorden niet!
Wij komen u weenend dekken
Zacht, zacht met een teeder lied.

Mei 1924

In memoriam Herman Heijermans

Een eeresalut aan den grooten milden
Genoot aan de poort van den eeuwigen nacht!
Een eeresalut aan de schoon verstilte
Ziel die zijn leven ten offer bracht!

Een eeresalut aan den fakkeldrager,
Den sterken strijder die wrochtte en vocht,
Van 't woordloos volk uit de diepste lagen
Het trillend hart der ellende zocht!

Die 't opstak tegen de hooge kusten,
Een vlam van smarten, een zuil van leed,
Die toornde machtig, 't wêltoegeruste
En scherp geslepen woord gereed...

Heil hem! Het volk heeft hij opgenomen
In golf van liefde die eeuwig is.
Hij droeg op roode ontroeringsstroomen
Den grauwen drom uit de duisternis.

Zijn warmte deed de verwelkten bloeien;
Wat wolken zwierven om zijn bestaan,
Daar hangt een licht aan zijn naam te gloeien:
Dat heeft de gloed van zijn hart gedaan.

Heil hem! Het volk heeft hij opgenomen
Tot aan zijn uitersten harteklop.
Nu neemt het volk met gewijde vrome
Gebaren zijn ster in zijn hemel op.

Ze dragen hem in zijn liefste kleuren,
Ze dekken hem met de standaardvlag;
Een altaar bouwen ze op, waar geuren
De schoonste bloemen van den dag.

Een eeresalut aan den grooten trouwen
Geest die zoo bitter gekruisigd werd.
Heil hem! Den droomer, den schepper, bouwer,
Die glimlacht uit zijn gesloten vert'...

November 1924

Aan den Arbeid

Oude Schipper

Arbeid, over uw zwaren stroom
Varen wij uit bij 't hazegrauwen:
Vrouw aan het roer, ik aan den boom,
Jongen en meideke in de touwen.
De kilte rilt uit zilten wind,
De kilte rilt uit 't witte water;
Damp is de wal, mijn stille kind
Bleek hangt het in de lijn... ach later
Zal 't niet meer recht van schouders zijn,
Krachtig en rank van leest en voeten.
Arbeid, dāt is de zwaarste pijn,
Dat wij ons kind verminken moeten!
Arbeid, wat is uw vreugde dan?
Als knaap reeds droeg 'k uw grauwe kleêren,
Als knaap reeds was 'k in spier en span
Om uw hardvochtigheid te leeren.
Onder de luchten rauw en rood,
Onder de luchten blak en brandend,
Onder der misten smorend lood,
Onder den vriesnacht scherp van tanden,
Immer was ik uw will' ge knecht,
Immer waart gij mijn straffe meester;

Nimmer was ik zoo vrij en recht
Als aan den wal de wilde heester.
Schreeuwende meeuw in het want vond meer
Onder de zon aan liefde en lusten;
Daar bloeit geen bloem in 't water meer
Waar nooit de zware kielen rusten.
Wat is ons wind? Een bange vraag:
Is hij ons mede- of tegenmakker?
Wat is ons licht? Een eeuw' ge plaag:
Zoo lang het dag is, zijn we wakker.
En in den nacht is walm en smook,
En in den nacht is 't klein gereken,
En nergens is een lichte strook
Waaruit een blanke dag kan breken.
Arbeid, uw eindeloze vloed
Waardoor wij onze levens wringen,
Is één treurzang van tegenspoed,
Is één klaaglied van martelingen.
Of ik mijn kracht uitéenen spleet,
Gij gaaft te min voor al de monden;
Geen dieplood dat de wanhoop meet
Die gij mijn ziel hebt toegezonden!

Arbeid, gij die ontsprongen zijt
Der bergen diepste ellendigheid,
Gij, die de kleine levens scheurt

En blind over uw golven sleurt,
Gij bron van onheilvolle faam,
Gevloekt zij uw naam!

Oude Daglooner

Arbeid, gij zijt het zwaarste woord
Dat ooit van menschtong werd gesproken!
Heel mijn leven heeft u behoord,
Heel mijn leven hebt gij gebroken.
Eer nog mijn schedel strak en vast,
Eer nog mijn beend'ren breed volgroeiden,
Droeg ik uw al te zwaren last,
Boog ik aan d'aarde: jonggesnoeide.
Vraag den plaggen in 't grauwe veld,
Vraag de haver en 't forsche koren,
Waar of ik liet den kleinen held
Die tot de koningen wou hooren!
Nog heugt me scherp als schroeienspijn
Hoe ik dien eerste' Octobermorgen
Optrok tegen het windgeschrijn,
Tusschen de groot're broers geborgen.
Scheem'ring stak uit het zwarte woud
Haar donkere horens in de heide;
Van hand en voetjes overkoud

Ging ik met slaapzwaar hoofdje en schreide...
Onder den wit-berijmden grond
Woelden mijn vingers naar de vruchten
En op mijn knieën kroop ik rond;
Achter mij hoorde ik moeder zuchten...
En op mijn knieën ben ik zoo
Verder door 't leven heen gekropen,
Laag aan den grond gebukt en blôo,
Zooals de armen der aarde loopen.
Al wat ik won in waaksche vlijt,
Heb ik aan and'ren afgedragen:
Ik was de bij die t' allen tijd
Men uit de korve kon verjagen,
Wanneer ze zwaar van honing hing
Onder de zondoorbronsde luchten;
En immer als 'k een erf afging
Hoorde ik achter mij moeder zuchten...

Arbeid, gij die mijn onheil waart,
Gij, die mij boogt al nederwaart,
Gij, die mijn ziel en lichaam schond
En zegevierend op mij stond,
Verbitt'ring trekt mijn lippen saâm;
Gevloekt zij uw naam!

Oude Wever

Arbeid, aan uw onrustig rad
Heb ik mijn levensdraad versleten:
Over uw touwen hang ik, zat
Van uw geraas, oud en vergeten...
Rondom, rondom ronkt wiel en werk,
Rondom, rondom mijn donkrend herte;
Het volgde u àl te trouwen sterk
Tot in de bladerlooze verten,
Waar ik sneeuw in de struiken vond
En dood als een bevroren water
Plotseling voor mijn oogen stond...
Arbeid, toen werd ik levenshater!
Rondom, rondomme ronkt het rad:
'Ik heb u grove wol gegeven
Tot gij met ziel en zinnen zat
In zwarte draden vastgeweven.
Mijn klossen kennen uw verhaal
Van uur tot uur, van dag tot dagen,
Mijn spoelen spreken uwe taal
En loven uw geduldig dragen...'
Rondom, rondomme ronkt en vliegt
En scheert en kruist zich angst en zorgen:
Wat gister werd in slaap gewiegd
Komt groot en dreigend door den morgen.

Metalen vogel, die mij jacht
Met al uw bliksemsnelle wenden,
Gij hebt me niet den Mei gebracht,
Doch wel de vale nevelbenden!
Arbeid, uw nooit tevreden spoel
Is door mijn leven heengeschoten
Zoo fel en hevig dat het doel
Van licht en lach mij is ontvloten.
Want wee, als ik uw wijs vergat:
Eén nacht als sterren hymnen schreven
En 't koom zijn zilvren wierookvat
In 't wijde maanlicht hield geheven,
Zag ik twee oogen opengaan
Gelijk een tuin vol wilde bloemen;
't Geraas gleed uit mijn ziel vandaan,
Mijn hart hing als een bij te zoemen...
Gij vindt mij 's morgens bleek, verrast
In uwe poorten; ijle banden
Bonden mijn aandacht buiten vast;
Toen naamt gij één van mijne handen...
Arbeid, gij ijverzuchtig God;
Wijl ik het waagde één seconde
Te wijken van uw streng gebod,
Hebt gij de harde zweep gezonden;
Het minste zoet heb ik geboet
Met een verlies vol leed en tranen;

Met mijn geluk en met mijn bloed
Heb ik geweve' uw bittre banen.

Arbeid, gij die geen vreugde kent,
Gij die het jaar weeft zonder lent',
Gij die den dag weeft zonder licht,
Gij hebt geen zuiver aangezicht;
Onheil'ge Norne aan heilloos raam,
Gevloekt zij uw naam!

Oude Bouver

Arbeid, gij bouwer ongemeen
Van tempelen en kathedralen,
Hard zijt ge, harder dan de steen
Van uwe trotsche bogenzalen.
Een menschenleven ging voorbij
In uwe tucht vol nood en schreien;
De jaren liggen achter mij:
Een lompe vracht loodzware keien.
Toch, éénmaal had ik lust genoeg,
Voor ied'ren dag een nieuwen tuimel,
Ik was de sterkste van de ploeg,
Ik knipte naar den kleinen kruimel
En droeg het grootste aandeel uit

Van de gevulde voorraadskamer;
De makkers floten zuinig, luid
Sloeg ik het hooglied van den hamer!
Mijn leven had ik voor u veil,
Daar was geen bintwerk mij te bochtig,
Daar was geen steiger mij te steil,
Ik bouwde zalen, hoog doorluchtig.
Ik bouwde kerken, koel en klaar,
En hoven, mild en droomverdoken;
Zoo meen'gen Meiboom, looverzwaar,
Heb 'k zwaaiend uit de kap gestoken.
De groene buien float ik uit,
De stormwind bracht mijn bloed aan 't zingen;
Mijn jonge vrouw, mijn kleinen guit
Ik liet ze door mijn armen springen.
Dan kwam de dag zoo blind en boos,
Die al mijn schatten sloeg te gruizel:
Een stutsel viel... en eindeloos
Schoot ik omlaag in zwarten duizel...
Arbeid, toen zijt ge wreed geweest;
Gij hadt mijn breedte borst gebroken
En riept me toch weer tot uw feest
Met mijne machteloze knoken.
Gij hebt geen brok terzij gelegd
Opdat ik arm'lijk mij kon voeden...
O, arbeid, felle meesterknecht,

Wat dreeft gij mij door spitse roeden!
Een smalle bleeke sukkelaar
Zoo hing ik in de laatste rijen
En dag op dag en jaar op jaar
Groeiden aaneen: granieten keien.
O arbeid, duivelengeschenk,
Gij brengt mijn tooren nog aan 't zieden,
Wanneer ik aan uw bouwwerk denk,
Uw hartelooze pyramiden!
Gij streeft met torens in de lucht
Om alle hemelen te groeten
En in de aard staat gij geducht
Met zware godensterke voeten.
Gij hebt gemetseld met mijn bloed,
Gij hebt gemetseld met mijn leven,
Al uw cement is rood besmoet,
Van smaad en zieleleed doorweven!
Gij vraagt ons meer dan recht en plicht,
Gij vraagt den laatsten droppel tranen;
Uw onbarmhartige gericht
Doet ons het graf een uitkomst wanen.

Arbeid, gij die getorend zijt
Op wallen van onmenselijkheid,
Gij die de steenen vleugels breed
Verheft op zware pijlers leed,

Gij heerscher wreeder dan bekwaam,
Gevloekt zij uw naam!

Oude Mijnwerker

Arbeid, zwart staat uw adelsmerk
Gestempeld op mijn geest en handen
Van den dienst in uw zwarte kerk,
Diep in der aarde ingewanden!
Dag en zon zijn uw altaar vreemd
Waar ik mijn leven bracht ten offer,
En in mijn hersens groeide een leemt'
En mijn gezicht wierd zwakker, doffer...
Nu sta ik oud en afgebeeld:
Een blind beest in de wijde vlakte,
Voel, nu het einde naderzeult
Heel het groot leed, het breedgetakte,
Dat gij over mijn leven stak
Met uw geweldig duister groeien;
Al wat open naar vreugde brak
Stierf in uw schaduw, zonder bloeien.
En toch heb ik de drift gekend,
De liefde voor het hooge lichten;
Eenmaal was ik een sterke vent
Met oogen vol van vergezichten;

Eenmaal stond ik met jongen moed,
En Lente liep langs d'oude aarde.
En morgen bracht het blonde bloed
Aan alle heuvels; hoe verklaarde
Het licht aller geheimenis!
Vol zong de wind, doch voller, langer
Zongen de vogels d'eerste mis;
En ik had in de borst zoo'n zanger!
Bloesel wuifde aan van beek tot beek...
O nòg voel ik het geurig zoeven
Van een tak die mijn haren streek!
O nòg zie ik de stomme groeve
Die daar zwart in de lente beet,
Die doofde licht en lied en zangen,
Zijn breeden hongermuul gereed
Mijn jonge lichaam op te vangen!
Arbeid, met uw metalen klok
Hebt gij mij immer weer bevelen;
Of 't hart mij naar den hemel trok,
Als een fret moest ik in uw holen!
Al mijn leefkracht voor klein gerief,
Voor schamel dak en bitt're bete,
Leefde ik als roover en als dief,
Die slechts den weg in donker weten.
Vraag nacht waar mij het licht ontviel,
Vraag aan het duister waar 'k het leven

En al de sterren mijner ziel
Stil, één voor één heb prijsgegeven!

Arbeid, gij die den dag versmaadt,
Gij die dwars voor den hemel staat,
Gij die onder de bergen grolt,
Voor 't morgenrood uw rotsen rolt,
Duistere koning, zwart van aâm,
Gevloekt zij uw naam!

Oude Smid

Arbeid, ik koos met vroom ontzag
U tot mijn makker voor het leven.
Uw warme roode vlammenlach
Kwam bloeiend uit het duister zweven
En lokte mijn warm knapenhart
Met knett' rend goud en bonte vonken
En met de raadsels die uit zwart
Metaal gloeiende wond'ren klonken.
In uw geheim heb ik gestaard
Met vragensdonk're kinderoogen;
Den grijsaard eerst werd geopenbaard
Uw ijd'le glansgesponnen logen.
Eén waarheid heeft me achterhaald:

Elk hart dat vol en rood van leven
Als vuurbal in uw gloed verdwaalt,
Wordt dof en zwart teruggegeven.
Uw vrolijkheid is vlamvend leed,
Uw schitterlach schrijnende wonde;
Uit vloek en zucht en bijtend zweet
Hebt gij uw sterren opgezonden.
En toch, wat weelde dronk ik niet
Bij 't eerste zware mokerzwaaien!
Zoo is 't hart als het voorjaar ziet
Uit al zijn vensters: lichtelaaie
Straalt dan de wereld groen en goud,
Begroeid vol ongekende waarden;
Aan iedre weide grenst een woud
En ieder woud heeft wilde paarden,
Waarop de ziel zich schrijlings zet
Tot felle glorievolle tochten:
Geen hindernis den droom belet;
De grijze ongekende bochten
Bergen een hooge heerlijkheid
Van glinst'rende geheimenissen:
Daar ligt robijnen bron bereid
Elk jagend harte te verfrisschen...
Doch spoedig is èn wolk èn stof
Geslagen op den glans der dingen.
Dan worden al de wegen dof,

De blijde keel verleert het zingen.
Arbeid, ik stond aan uwen haard
Met zwarte roetbestoven leden;
Aan 't aambeeld boog ik onvervaard
De ijzerharde moog'lijkheden.
In u is mijn geloof verzengd,
In u is mijn metaal gesmolten,
Mijn staal is drop voor drop geplengd
In uwe hoonend roode holten.
En nooit hebt gij mijn huis verlicht
Met blokken breed van gloed en leven!
Alleen wat bleek armzalig licht
Hebt gij mij voor mijn loon gegeven.
Al borgt ge warmte en winterdek,
Al diende ik u ook om den broode,
Arbeid, toch zijt g' een bittere vrek
Die niet meer geeft dan traag en noode!
Gij hebt mijn arm in uwen ring
Geklonken, om uw vuur te voeden;
Mijn leven hangt, een schamel ding,
Daarneven stilaan te verbloeden!
Is dit de zegen van het zijn?
Is dit de volheid van de dagen
Waarheen we uit het wild ravijn
Van kindbegeerten henenjagen?
Eén vlam, één hitte, één smorend gas

Dat bijt uit d'oogen bloei en blinken,
 Totdat we als wat vale asch
 Aan 't lachend vuur inéénen zinken...

Arbeid, gij die uw vlammen slaat
 In blij geheven menschgelaat,
 Die d'edelste gedachten lomp
 Verbrandt tot vormeloozen klomp,
 Gij breekt het schoonste beeld tezaâm...
 Gevloekt zij uw naam!

Oude Moeder

Arbeid, mij hebt ge 't meest bezwaard
 Met al het kleine, 't ongetelde:
 Mijn hart niet verder dan den haard,
 Mijn blik niet verder dan de velden.
 Om wat daar wankte, kroop en viel,
 Om wat daar aan mijn schoot opschreide,
 Om al de zorg, wolk mijner ziel
 Die nimmer zich in zon verspreidde.
 Ik bond de einden aan elkaar
 Met ijs'tren vlijt, dat kan ik roemen;
 Doch glans viel uit mijn jonge haar
 Als morgendauw uit dorre bloemen;

En aan mijn knapen gaf ik niet
Het spel als 't wild konijn zijn jongen,
En nooit heb ik mijn deerns het lied
Der leeuweriken opgezongen.
Want daar was immer weer een stuk
Dat uit zijn haken kwam gevlogen;
Daar was geen steun voor stil geluk,
Geen zonnestraal voor regenbogen.
Arbeid, ik ben in u verbleekt
Gelijk een kleed in fellen zomer;
Nu mij de kracht aan rafels breekt,
Gaan ook mijn voeten matter, loomer.
Maar nog voel ik uw harde vuist
In mijne moegewerkte lenden,
Geen avondvrede mij omsuist,
Mijn zorg nam nimmer nog een ende.
Tot welke verten voert gij ons
Die liever bleven ongeboren?
Wat zijn we meer dan peppeldons
Dat in moerassen gaat verloren?
Mijn haar is grauw, de dag verglijdt
Uit mijne bloedeloze vingers;
Daar is geen ziel die zich verblijdt
Om dezen ouden dorren wingerd.
Doch gij raast als de winterstorm
Nog door mijn stervensmoede takken

En jaagt ze op in bang gekorm
En gunt ze rust noch nederzakken...
Zoo menig dag kwam zwaluwsnel
Mij langs de blinde ruit gevlogen.
Ik zag hem niet, zijn schaduw wel
Die floersen blies over mijn oogen.
En zooals nooit de nacht nog kwam
Waarop ik alles had beslagen,
Doch 'k steeds iets mee den slaap innam
Iets om me weer omhoog te jagen,
Zoo wrocht ik nog vermoeid en loom
Voor d' allerlaatsten mijner nachten;
't Is of mijn taak mij uit den droom
Der eeuwigheid nog op zal jachten...

Arbeid, gij onbarmhartig heer,
Die slaat de levens fel en zeer,
Gij die geen vrouweharten weegt
Doch ze als stof tezamen veegt,
Gij pijner zonder rouw of schaam,
Gevloekt zij uw naam!

Koor van Jonge Arbeiders

Arbeid, wèl weegt der ouden vloek
Op al de werken uwer landen:

Elk dorp heeft een geschonden hoek,
Ied're stad draagt een donk're schande;
Elk veld heeft zijn vertroebeld wed,
Door ied'ren stroom ruischt angst en dulden;
Elk bosch heeft zijn verborgen smet,
Elk bouwwerk zijn bloedroode schulden.
En toch, wij prijzen uw bestaan,
En toch, wij danken uw geleide:
Alleen gij doet de polsen slaan,
Alleen gij komt den mensch bevrijden!
Arbeid, gij drift die het heelal
Doortintelt in zijn diepste nerven,
Die oorsprong zijt van berg en dal
En zee en zon en klank en verven,
Gij trokt het eerst den lichten geest
Op uit het donker rijk der dieren,
En als een nooit volgend feest
Moesten wij uw schoon wonder vieren.
Gij zijt in hart en hoofd gegroeid,
Gij zijt de handen uitgevaren,
Gij zijt de wereld ingebloed
Lijk één bruidslid van hazelaren.
Gij hebt de zielen vrijgemaakt
In zacht en val van zegeningen,
Gelijk een bard de snaren raakt
En tot een melodie laat zingen.

Eenmaal waart gij des menschen lust,
Zijn vreugd' en liefde en zijn werken
Dragen in schoongehouwen rust
Den adel van uw koningsmerken.
Gij hebt met lijn en kleur gestild
Begeerten die de borst bedrongen;
In steen en erts staan blank verstild
De ontroeringen die hem bezongen.
Gij waart de waker aan de kust
Der schoonheid toen de morgen gloorde
En de eerste openbaringsgeest
De stille donk're kim ivoorde.
Arbeid, blauwblonde schemering
Hangt gij nog in vergeten wouden,
Terwijl uw lach voor ons verging
In nacht van klachten duizendvouden.
Uw dag was nog niet opgegaan,
Toen uit de zangberooft bosschen
Uw dubbelganger stormde aan
Met zijn bevelde slaventrossen,
Met zijn wanschapen heerschersstam
Gelijk de drijvers achter de ezels,
De wilde gieren achter 't lam,
De dolle hond achter de wezels.
Gij, kracht van glans en majesteit,
Gij eed'le heilgeboren koning,

Hoe heeft uw naam ellendigheid
Gebracht in 's werlds hart en woning!
Hoe zijn op uwen naam gesteld
De lasten die de borst beletten
Breeduit te bloeien als in 't veld
De hagen die de zon inzetten!
Arbeid, valsch zijt gij aangeklaagd,
Zwart ging uw blinkend werk verloren;
De wind die door de wereld vaagt
Is niet in uw gebied geboren.
Wat gij bedoelt is groot en goed,
Wat in u woont is één bezinnen,
Om met uw macht en overvloed
De menschen mateloos te minnen.
Maar met uw naam is grof gespeeld,
Onder uw vlag is valsch gevaren
En met uw nagmaakte beeld
Heeft men ontheilgd uw altaren!
List en bedrog maakt d' arme blind,
Honger en dorst verstoort zijn denken,
Wat is hij meer dan blad in wind
Waarmee hij op en neer moet zwenken?
Van morgenmis tot verspertime
Heeft hij slechts één akkoord gevonden
En dat vol gram en bitterheid
Tot zijn verlosser opgezonden...

Arbeid, wij zijn het jong geslacht,
Van denken scherp en ongeschonden,
En wij roepen uw groote kracht
Aan met bewuste sterke monden.
Gij, onze makker, mild en klaar,
Gij onze meester oppermachtig,
Stoere schepper en beeldenaar,
Bouw ons tot bergen breed-eendrachtig!
Breng ons het blijde bloeiend brood,
Verlos ons van de eeuw'ge ellende,
Opdat uw koninkrijk goudrood
Opstaat aan alle wereldenden!
Want met u is de heerlijkheid
En met u is de bloem der krachten
Tot in de bonte eeuwigheid
Der zongeboren nageslachten.

Arbeid, vernederd en bespot,
Gij eindeloos gekruisigd God,
In onze harten voorjaarsfrisch
Uw heil'ge geest herboren is
Die drijft de donk're volken saâm:
Geloofd zij uw naam!